

BIULETYN

KOŁA MIŁOŚNIKÓW DZIEJÓW GRUDZIĄDZA
KLUB „CENTRUM” SPÓŁDZIELNI MIESZKANIOWEJ

Rok XIX: 2021

Grudziądz, dnia 08.09.2021 r.

Nr 34 (712)

1256. spotkanie

Małgorzata Ambrosius-Okońska

Historia Konkursu „Ozdabiamy Domy Kwiatami” w Grudziądzu

Konkurs „Ozdabiamy domy kwiatami” nie istniałby, gdyby Grudziądz nie miał wieloletniej tradycji upiększania miasta sięgającej lat zaborów. Niemieckie towarzystwo powstałe w okresie zaborów pod nazwą „Verschönerungsverein zu Graudenz” zrzeszało mieszczan różnych narodowości wokół idei upiększania miasta. Stefan Wodwud, stały wiceprezes Towarzystwa napisał, że zrzeszenie propagujące wśród mieszczan grudziądzkich dbałość o zewnętrzny wygląd miasta i wywodzi swe istnienie z lat 1840-1848, ponieważ jednak najstarsze dokumenty dotyczące Towarzystwa Upiększania Miasta w Grudziądzu pochodzą z dnia 10 maja 1862 r. taką datę przyjęto, jako jego powstanie. Towarzystwo Upiększania Miasta działało w Grudziądzu przez kilkadziesiąt lat i zapisało piękną kartę w historii naszego grodu w pracach nad jego upiększaniem. Inicjatywy były wielostronne i nie ograniczono się do prowadzenia akcji wśród mieszkańców dotyczącej upiększania miasta i prowadzenia konkursu „Miasto w kwiatkach i zieleni”.

Powstanie Parku Miejskiego było inicjatywą Towarzystwa Upiększania Miasta. Już 23 lutego 1865 r. uchwalono zwrócić się do władz miasta z propozycją urządzenia na części terenu Lasku Miejskiego publicznych ogrodów czyli Parku Miejskiego. Z grona towarzystwa wybrano komisję parkową, która 15 marca 1866 r. otrzymała z kasy towarzystwa 200 talarów przeznaczonych na rozpoczęcie urządzenia parku. Uroczyste otwarcie parku nastąpiło w 1907 r. W 1914 r. na terenie parku urządzono ogród różany, wzbogacony tarasami widokowymi, pergolami i w okresie późniejszym wodotryskiem. W południowo-wschodniej części parku założono ogród botaniczny, a w centralnej usytuowano restaurację „Leśniczówka” oraz pawilon parkowy. Główne jego wnętrze stanowi staw z okresu II wojny światowej, założony na terenie niecki dawnego wnętrza amfiteatralnego. Najpiękniejszą częścią otwartego w 1907 roku Parku Miejskiego była Aleja Róż z fontanną. Szczególną troską otaczało Towarzystwo Upiększania Miasta Górę Zamkową, Lasek Garnizonowy, zbocza nadwiślańskie oraz Lasek Miejski. W pierwszym ćwierćwieczu towarzystwo wydało na upiększanie miasta 2.113 talarów i 11.200 marek.

W następnym ćwierćwieczu wydano 63.962 marek, a suma ta poszła na przyozdobienie Strzemięcina, Góry Zamkowej i Parku Miejskiego. Do efektów działalności towarzystwa należy zaliczyć odnowienie restauracji na Strzemięcinie, wysadzenie brzegów Trynki wielką ilością drzew i krzewów ozdobnych, połączenie ruin zamku na Górze Zamkowej dobudową mostku kamiennego, zadrzewienie terenu przed więzieniem przy ulicy Wybickiego, wybudowanie schodów ze zboczy Góry Zamkowej, urządzenie Parku Miejskiego i wiele innych cennych dla miasta przedsięwzięć z budowaniem dróg, jak choćby drogą na Strzemięcin. Dnia 18 grudnia 1875 r. towarzystwo powzięło decyzję o wykupieniu z rąk rządowych Góry Zamkowej. Do tej uchwały przychylnie odniosły się władze miasta i takim to sposobem Góra Zamkowa stała się własnością miasta, co pozwoliło na jeszcze piękniejsze zagospodarowanie jej i uczynienie z Góry Parku Zamkowego z Klimkiem jako główną atrakcją. W trzecim ćwierćwieczu do 1920 r. towarzystwo wydało 46.000 marek. Kwota ta została zużytkowana na obramowanie trawników w parku i ulicach miasta żelaznymi ogrodzeniami, wysadzenie tysięcy drzew i krzewów, tarasowanie zboczy od ulicy Podgórznej. Zakupiono także meble ogrodowe dla Strzemięcina i „Leśniczówki” w Parku Miejskim. Doprowadzono do parku wodociąg, opłacono stróżów i ogrodnika, ulepszono i wytyczono nowe alejki spacerowe. Podczas I wojny światowej działalność towarzystwa prawie zanikła. Ostatnie zebranie odbyło się 3 lipca 1920 r. Od tej pory zaczynają się polskie czasy Towarzystwa Upiększania Miasta, bo taką nazwę przyjmuje i w 1922 roku powstaje konkurs pod nazwą „Miasto w kwiatkach i zieleni”. Pracują w Towarzystwie, przede wszystkim, działacze polskiego pochodzenia. Nadal zachęcają mieszkańców do upiększania miasta. Z danych z roku 1929 wynika, że na 1716 balkonów było 1080 ukwieconych, okien ozdobionych prywatnych 723 i 200 okien w Wojskowej Szkole Żandarmerii. Przyznano 280 nagród rzeczowych. Osiągnięcie doceniane w skali kraju, Grudziądz był nazywany zielonym miastem. Druga wojna światowa i lata powojenne to bardzo ciężkie czasy dla ludzi i ogrodów, nie sprzyjały myśleniu o dawnych tradycjach, szczególnie międzywojennych. Rośliny w mieście były i wiele osób dbało o upiększanie balkonów czy okien, ale konkurs zniknął na wiele lat wraz z Towarzystwem Upiększania Miasta.

W 1976 roku, kiedy Grudziądzkie Towarzystwo Kultury uzyskało samodzielność i osobowość prawną w jego ramach zaczęła działać Sekcja Miłośników Roślin Ozdobnych, która wskrzesiła tradycję organizowania konkursu i nagradzania mieszkańców miasta, którzy wyróżniają się w dbałości o ozdabianie miasta kwiatami i zielenią. Takie są początki konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami”, który w 2021 roku został zorganizowany już 45 raz. Organizowany jest przez wszystkie lata wspólnie przez Grudziądzkie Towarzystwo Kultury i Sekcję Miłośników Roślin Ozdobnych. Wydatnie do uświetnienia konkursu, szczególnie do nagrodzenia mieszkańców przyczyniają się sponsorzy wśród nich od lat: Wydział Kultury Urzędu Miejskiego w Grudziądzu, Spółdzielnia Mieszkaniowa w Grudziądzu, firmy: Edrys Sprzęt Ogrodniczy i Sklep Rolniczo-Ogrodniczy Zenony Wnęk. Nie dysponujemy takimi sumami, jak przedwojenni organizatorzy konkursu, ale z roku na rok większa ilość osób jest nagradzana. W 2020 roku było 42 laureatów.

Dla organizatorów podnoszenie estetyki Grudziądza to główny cel konkursu, ale liczą się również pobudzanie kreatywności mieszkańców miasta w tym zakresie i poszerzanie wiedzy o pielęgnacji roślin. Konkurs aktualnie prowadzony jest w następujących kategoriach: instytucje, balkony (okna), wspólnoty mieszkaniowe, ogródki przydomowe, urokliwe zakątki, odkrycie roku.

Kategorie w konkursie ulegają zmianom, poszerza się zakres miejsc, które można zgłaszać do konkursu. Jedno się nie zmieniło. Wszystkie osoby i ukwiecone miejsca startujące w konkursie muszą być z Grudziądza. Zgłoszenie może być osobiste, telefoniczne, ale kandydata do konkursu mogą zgłosić też sąsiedzi czy rodzina. Można też zrobić to poprzez email.

Komisja Konkursowa ocenia obiekty od końca lipca do połowy sierpnia, natomiast ogłoszenie wyników następuje we wrześniu i jest połączone z uroczystością wręczenia nagród i dyplomów, poczęstunkiem i koncertem grudziądzkich artystów. Kto jest członkiem komisji? Prezes Grudziądzkiego Towarzystwa Kultury, Przewodnicząca Sekcji Miłośników Roślin Ozdobnych, przedstawiciel sponsora, członkowie GTK.

O historii powojennych konkursów dowiadujemy się z wycinków gazetowych i kroniki konkursu, pierwsze wklejone wycinki mamy z roku 1983 roku. Niestety Sekcja nie jest tak liczna, jak przedwojennego Towarzystwa, kiedy należało do niego 300 do 400 osób. Sekcji przez długie lata przewodniczył pan Henryk Polaszek a aktualnie po panu Polaszku Sekcji przewodniczy pani Ewa Zalewska.

Pani Ewa Zalewska.

Z czasem promocja konkursu wykroczyła poza prasowe artykuły i konkurs zaistniał w Internecie, ale cel ciągle jest ten sam: zachęcić mieszkańców Grudziądza do działań na rzecz ukwiecenia miasta. Wręczenie nagród odbywa się przeważnie we wrześniu. Po sezonie ogrodniczym. Były lata, kiedy nagrodzeni w konkursie spotykali się w klubie Akcent, potem był to Klub Centrum SM w Grudziądzu, ostatnie kilka lat to Biblioteka Miejska Filia nr 13 (ze względu na brak barier architektonicznych). Grudziądzka Telewizja Kablowa pokazuje prace komisji i spotkania nagrodzonych mieszkańców odbierających nagrody. Opowiadamy o konkursie w Radiu ESKA, artykuł o nagrodzonych ukazuje się w prasie. Każdego roku serdecznie zapraszamy wszystkich mieszkańców naszego miasta do wzięcia udziału w konkursie, a tym samym wpłynięcia na estetykę Grudziądza.

KURIER POLSKI

ODZNACZONY ORDEREM SZTANDARU PRACY II KLASY

Ukazuje się od 1945 r. Czwartek, 17 listopada 1988 r. Nr 267 (13 263)

35 nagród i 44 wyróżnienia dla uczestników konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami”**Na osiedlu Kopernika najładniej**

Znane są wyniki tegorocznego konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami”, którego głównym organizatorem jest Grudziądzkie Towarzystwo Kultury. Zainteresowanie konkursem ze strony grudziądzan jak co roku było duże, a efekty ich troski o estetyczny wygląd swego domu, jego otoczenia, osiedla, mogliśmy podziwiać od wczesnej wiosny do jesieni.

Komisja konkursowa pod przewodnictwem Henryka Polańska, składająca się z przedstawicieli sekcji miłośników roślin ozdobnych GTK i Zakładu Zieleni, stwierdziła nie po raz pierwszy, że pod względem porządku, stanu terenów zielonych, a zwłaszcza ukwiecania przydomowych ogródków i balkonów, wyróżnia się osiedle Kopernika. Jest to niewątpliwie zasługą mieszkańców oraz rezultat inspirującej i organizatorskiej pracy Komitetu Osiedlowego i Rady Osiedlowej Samorządu Mieszkańców nr 6.

pozytywnie oceniane są działania zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej na rzecz urządzenia i ukwiecania administrowanych przez nią posesji.

Wyróżniają się także estetycznie urządzone i dobrze utrzymane kwietniki i tereny zielone z nasadzeniami rzadkich roślin ozdobnych w Zespole Szkół Rolniczych w Tarpmie.

W związku z tym, komisja wystąpiła z wnioskiem o specjalne uhonorowanie przewodniczących komitetu i rady osiedlowej os. Kopernika, prezesa SM i dyrektora ZSR.

Niestety, nie we wszystkich osiedlach wykazano należyte zainteresowanie konkursem i troskę o estetykę miejsca zamieszkania. Uwaga ta dotyczy komitetów samorządu mieszkańców działających w osiedlach Strzeżmiecin, Rządź, Chełmińskie i rejonie podległym administracji POW.

Najwyższą ocenę wyróżniającą przyznano: **Zygmuntowi Angowskiemu**, ul. Sienkiewicza 9, **Barbarze Belce**, ul. Kalinkowa 13 c m. 33, **Kazimierzowi Bulerowi**, ul. Brzeźna 14 m. 4 — za balkony, **Urszuli Rogackiej**, ul. Wysockiego 12 — ogródek oraz **Elżbiecie Teper**, ul. Konwaliowa 7 i **Stefanowi Wielgoszowi**,

ul. Różana 11 — za okna, balkony i ogródek.

Oceny bardzo dobre uzyskały: balkony **Marii Dzierżbickiej**, ul. Słowackiego 21, **Bolesława Garski**, ul. Ikara 2 m. 36, **Teresy Gedert**, ul. Dąbrówki 8 m. 6, **Teresy Kulerskiej**, ul. Wybickiego 33 m. 5, **Gabrieli Kruszyńskiej**, ul. Kalinkowa 15 m. 24, **Zofii Nowickiej**, ul. Kilińskiego 10, **Leokadii Orzechowskiej**, ul. Heweliusza 3 m. 13, **Bogusława Potorskiego**, ul. Świerczewskiego 1, **Heleny Zgody**, ul. Jackowskiego 52 m. 1, okna, **Genowefy Nowakowskiej**, ul. 22 Lipca 4, ogródek **Józefa Jarmużewskiego**, ul. Warmińska 2, **Kazimierza Puka**, ul. Marchlewskiego 51, ogródek i balkony **Haliny Malinowskiej**, ul. Słowackiego 21, **Elżbiety Miazak**, ul. Lyskowskiego 84, **Gertrudy Moskal**, ul. Sułkowskiego 4 m. 2 i **Janiny Załęskiej**, ul. Różana 8.

Wśród 35 nagrodzonych znalazło się jeszcze 13 osób, których okna, balkony i ogródki przydomowe otrzymały „piątkę” z minusem. 44 uczestnikom konkursu przyznano wyróżnienia.

Podsumowanie konkursu oraz wręczenie nagród i wyróżnień nastąpi jeszcze w tym miesiącu podczas specjalnej imprezy w Klubie MPiK. O jej terminie wszyscy zainteresowani zostaną powiadomieni przez organizatorów.

(r)

ILUSTROWANY
KURIER POLSKI

SRODA

18

PAZDZIERNIKA

1989v.

Dziś:

Juliusza
Lukasza

Jutro:

Pawła
Ziemowita

Niebawem poznamy wyniki do-
rocznego konkur-
su „Ozdabiamy
domy kwiatami”,
dowiemy się, któ-
re okna, balkony i
ogródki są najła-
dniej ukwiecone.
To współzawo-
dnictwo ma coraz
więcej zwolenni-
ków, czego dowo-

Kwiatowa dekoracja

dem jest m. in.
spółdzielczy blok
przy ul. Kalinko-
wej 13, w gru-
dzińskim osie-
dłu Kopernika,
który wyróżnia
się kolorową, ży-
wą dekoracją. Wy-
starczy, że przy-
kład jednego z lo-
katorów zmobili-
zuje drugiego,
trzeci nie chce
być od nich gor-
szy i tak dalej...

(r)

Fot.: P. Bilski

UCZESTNICY UROCZYSTEGO WRĘCZE-
NIA NAGRÓD WYSŁUCHALI KONCER-
TY UCZNIÓW PAŃSTWOWEJ SZKOŁY
MUZYCZNEJ W GRUDZIĄDZU.
NA ZAKOŃCZENIE UROCZYSTOŚCI
BYŁ POCZĘSTUNEK: KAWA,
HERBATA I CIASTKA.

Najpiękniejszy balkon tegorocznego lata miała Barbara Dzięcioł z ulicy Kalinkowej

Oazy zieleni

Grudziądzkie Towarzystwo Kultury wyróżniło trzydzieści osób za kompleksowe ukwiecenie posesji: Henryka Danielewicz z ul. Reymonta za ogródek, taras i balkon, Danutę Łupkowską z ul. Pietrusińskiego za o-

mada Grudziąź i Aleksandrę Przystalską-Bettin z ul. Nałkowskiego za ogródek, taras i balkon, państwa Wielgoszów z ul. Różanej za ogródek, balkon i okna, Sylwię Wierzbowską z ul. Waryńskiego za ogródek i jego

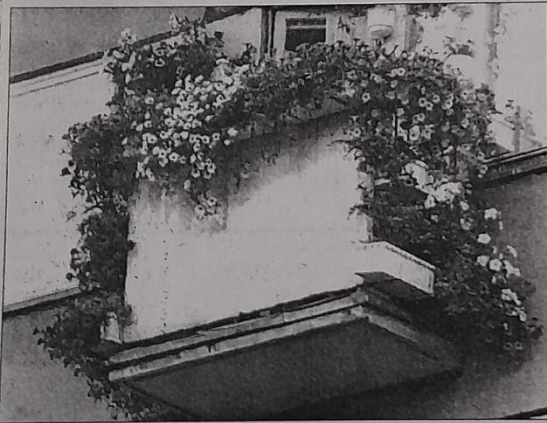
spole Szkół Rolniczych, ogród wypoczynkowy przy Domu Pomocy Społecznej, ukwiecone okna i rabaty Biblioteki Miejskiej, rabaty kwiatowe na terenie Browaru Grudziądzkiego, parking strzeżony Henryka Kowalkowskiego przy ul. Chopina, ukwiecone okna klubu „Akcent”, dekorację kwiatową przed hurtownią pp. Lewandowskich przy ul. Łyskowskiego, ukwiecone okna SP nr 5, Urzędu Poczтового przy ul. Sienkiewicza i Urzędu Miejskiego.

W tegorocznej edycji konkursu „Ozdabiamy domy kwiatami”, organizowanego przez Grudziądzkie Towarzystwo Kultury, pięcioosobowa komisja pod przewodnictwem Henryka Polaszka lustrując grudziądzkie ulice, place i zaułki stwierdziła, że coraz więcej mieszkańców stwarza na balkonach, tarasach, w ogródkach oazy zieleni i miejsca przytulnego wypoczynku. Za najpiękniej ukwieconą ulicę uznano Różaną, Sambora, Pietrusińskiego,

Gromady Grudziąź, Nałkowskiej, Jackowskiego, Jalkowskiego, Reymonta i Kaszubską.

Z mniej pozytywnych spostrzeżeń, to niszczenie efektu pracy konserwatorów terenów zielonych opłacanych z kasy miejskiej przez wandali, psy i dzieci pozostawione bez opieki.

(aw)

Fot. ROBERT C. OSSOWSKI

Coraz więcej mieszkańców tworzy na balkonach oazy zieleni

gródek, balkon i kwietniki, Stanisławę Maj z ul. Sambora za ogródek, balkon i okna, Janinę Margaszewską z tej samej ulicy za ogródek, pergole i balkon, małżeństwo Olczyków z ul. Różanej za ogródek, balkon i schody, Marię Owczarczyk z ul. Jackowskiego, Marlenę Pasik i Irenę Kalinowską z ul. Gro-

otoczenie, Janinę Winnik z ul. Kaszubskiej za ogródek, balkon i okna oraz Wiesława Zembrzuskiego z ul. Paderewskiego za ogródek, okna i ściany.

Oceniano również obiekty należące do instytucji, zakładów pracy, urzędów, szkół. Najwyższe noty uzyskały tereny zielone przy Ze-

Upiększają nasze miasto

Przed wojną Grudziądz był najpiękniej ukwiecony w Polsce. Dziś zachwycają nieliczne zakątki

ALEKSANDRA GRZONA

Stan utrzymania ogrodu i architektura terenu, bujność roślin i zastosowanie ekologicznych środków pielęgnacji - to kryteria oceny w konkursie „Ozdabiamy domy kwiatami. Grudziądz 2012”.

W tym roku przypada 90. rocznica powołania do życia plebiscytu, zainicjowanego w 1922 roku przez Towarzystwo Upiększania Miasta Grudziądza.

Obecnie ideę kontynuuje Grudziądzkie Towarzystwo Kultury. Jak przyznają sami organizatorzy, akcja od lat cieszy się zainteresowaniem ze strony mieszkańców, ale niestety nie tak dużym, jak jeszcze kilka lat temu.

Sała Klubu Akcent, w której w czwartek odbyło się uroczyste wręczenie nagród laureatom konkursu, była wypełniona jednak po brzegi.

Bożena Pawłowska otrzymała w konkursie wyróżnienie, a Elżbieta Chodorowska zajęła II miejsce w kategorii „ogród przydomowy”

FOT. ALEKSANDRA GRZONA

Wspólna fotografia laureatów z roku 2018

Ostatnie lata to rozkwit zainteresowania pięknymi, ukwieconymi zakątkami i w konkursie widać, że poziom roślin z korzyścią dla wszystkich chodzących ulicami Grudziądza.

Laureat Grand Prix w roku 2018 i nagród w kolejnych latach za wyjątkowo wysoki poziom dbałości o ukwiecenie i aranżację zieleni to Fado Cafe, które przyciąga wzrok.

(L.B.S.)

Redakcja: Tadeusz Rauchfleisz, Janusz Hinz. Logo KMDG wykonał Grzegorz H. Rygielski.